

tici in exultatione filiorum israel. Vixit faciem suam unguento. colligavit circumdolos suos mitra. ad decipiendum illum. Sandalia eius rapuerunt oculos eius. pulchritudo eius captiuam fecit animam eius. Amputauit pugione ceruicem eius. horruerunt prope constantiam eius. & medi audaciam eius. Tunc ululauerunt castra assyriorum. quando apparuerunt humiles mei arescentes in sita. filij puellarum compunxerunt eos. et sicut pueros fugientes occiderunt eos. perierunt in prelio a facie domini mei. Ymnium cantem domino ymnium nouum cantem in domino nostro. Adonay domine deus magnus es tu. et preclarus in uirtute. & quem superare nemo potest. Tibi seruiat omnis creatura tua. quia dixisti et facta sunt. misisti spiritum tuum et creata sunt. et non est qui resistat uoci tue. Montes a fundamentis mouebuntur cum aquis. petre sicut cera liquecent ante faciem tuam. Qui autem timeat te. magni erunt apud te promissa. Ve genti insurgenti super genus meum. dominus enim omnipotens iudicabit in eis. in die iudicij uisitabit illos. Dabit enim ignem et uermem in carnes eorum. ut urantur et sentiant usque in sempiternum. Et factum est post hec. omnis populus post uictoriam uenit in iherosolimam adorare dominum. et mox ut purificati sunt optulerunt omnes holocausta et uota. et premissiones suas. porro iudith uniuersa uasa bellica holofernis que dedit illi populus. & conopeum quod ipsa sustulerat dedit in consecrationem domino. Erat autem populus iocundus secundum faciem sanctorum. et per tres menses gaudium huius uictorie celebratum est cum iudith. Post dies autem illos unusquisque rediit in suam. et iudith magnificata est in betulia. et preclarior erat uniuersae terre israel. Erat etiam uirtuti castita

tis adiuncta. ita ut non cognosceret uirum omnibus diebus uite sue. ex quo defunctus est manasses uir eius. Erat autem festis diebus. procedens cum gloria magna. Mansit autem in domo uiri sui annos centum quinquaginta. et dimisit abra suam liberam. Et defuncta est ac sepulta cum uiro suo in betulia. luxitque illam omnis populus diebus septem. In omni autem spacio uite sue non fuit quod perturbaret israel. et post mortem eius annis multis. Dies autem uictorie huius festiuitatis ab hebreis in numero dierum sanctorum accipitur. et colitur a iudeis ex illo tempore usque in presentem diem.

Explicit liber iudith. Incipit prologus sancti Iheronimi presbiteri in librum Hesther. **IBR VCO HESTER** uarijs translatoribus constat esse uiciatum. que ego de archiuis hebreorum reuelans. uerbum ex uerbo expressius transtuli. Quem librum editio uulgata laetitia hinc inde uerborum sumibus trahit. addens ea que ex tempore dici poterant et audiri. sicut solitum est scolarij disciplinis. sumpto themate excogitare quibus uerbis uti potuit qui iniuriam passus est. uel ille qui iniuriam fecit. Vos autem o paula et custochium. quoniam et bibliothecas hebreorum studuistis intrare. & interpretum certamina combastis. tenentes hesther hebraicum librum. per singula uerba nostram translationem aspiciete. ut possitis agnoscere me nichil etiam augmentasse addendo. sed fidei testimonio simpliciter sicut in hebreo habet. historia hebraicam latine lingue tradidisse. Nec affectam laudes hominum. nec uituperationes ex paucis mus. Deo enim placere curantes. mi

nas hominum penitus non timemus. qm̄ d̄s dissipat ossa eorū q̄ hominibus placere desiderant. & sc̄d̄m̄ apl̄m̄ q̄ huiusmodi sunt. serui xpi eē n̄ possunt. Rursum in libro bester' alfabetum ex minio usq; ad tetram litteram fecimus diuersis in locis. uolentes scilicet septuaginta interpretum ordinē p̄hec insinuare studioso lectori. Nos enim iuxta morē hebreum. ordinem p̄sequi etiam in septuaginta editione malimus; *Explicit prologus;*

N. DI. Incipit liber bester'.
E. B. ASSVERI.

qui regnauit ab india usq; ethiopiā. sup̄ centum uiginti septem puincias. quando sedit in solio regni sui. susa ciuitas regni cuius exordium fuit. Tercio ḡ anno impij sui. fecit grande conuiuū cunctis principib' et pueris suis fortissimis. psarum et medorum iudicis. & p̄fectis puinciarum coram se. ut ostenderet diuicias gl̄e regni sui. ac magnitudinē atq; iactantiam potentie sue multo tempore. centum uidelicet et octoginta diebus. Cumq; impleantur dies conuiuij. inuita ut omnē ppl̄m̄ qui inuentus ē susis a maximo usq; ad minimū. & septem diebus iussit conuiuium p̄parari in uestibulo horti et nemoris. quod regio culta et manu conficta erat. Et pendebant ex om̄i parte tentoria aeri coloris & carpassini & iacinti. sustentata fimbriis bisseris atq; purpuris. qui eburneis circulis inserti erant. et columnis marmoreis fulgebantur. Lectuli quoq; aurei et argentei. sup̄pauimentū sinaragidino et pariostratum lapide dispositi erant. quod mira uarietate pictura decorabat. Bibebrāt

autē qui inuitati erant aureis poculis. et alijs atq; alijs uasis cibum ferebant. Vinum quoq; ut magnificentia regia dignum erat abundans et p̄cipuum ponebat. nec erat qui nolentes cogeret ad bibendū. sed sic rex statuerat preponens mensis singulos de principib; suis. ut sumeret unusquisq; quod uellet. Vasthi quoq; regina fecit conuiuium feminarū in palatio. ubi rex assuerus manere cōsueuerat. Itaq; die septimo cum rex eēt hylarior & post nuniā portionē incaluisse mero. precepit mannan & bazatha & arbonā & bagatha & abgatha et zarath & chareas septem eunucho. qui in conspectu eius ministrabant. ut introducerent reginam uasthi coram rege. posito sup̄ caput eius diadema. & ostenderet cunctis populis et principib' uilius pulchritudinē. Erat enim pulchra ualde. Que tenuit. & ad regis impium qd̄ p̄ eunuchos mandauerat uenire contempsit. Unde irat' rex et nimio furore succensus. interrogauit sapientes qui ex more regio semp̄ ei aderant. et illorum facebat cuncta consilio. scientiū leges ac iura maiorum. erant autē primi et proximi charsenā & sethar et admatha & tharsis. & mares et marsanā et mamucha. septem duces psarum atq; medorū. qui uidebant faciem regis et primi post eum residere soliti erant. cui sententię uasthi regina subiaceret. que assueri regis impium qd̄ p̄ eunuchos mandauerat facere noluisse. Respōditq; manuchan audiente rege atq; principib;. Non solum regē lesit regina uasthi. sed et om̄s principes et populos qui sunt in cunctis puincis regis assueri. Egreditur enim sermo regine ad om̄s mulieres. ut contempnant uiros suos. et dicant. rex assuerus iussit ut regina uasthi mtra

ret ad eum et illa noluit. atq; hoc exem-
 plo. omnes principū coniuges psarū atq;
 medoz parui pendente impia martorū.
 Vnde regis iusta ē indignatio. Si ē placet
 egrediatur edictū a facie tua. & scribatur
 iuxta legē psarum atq; medoz. quā p̄teri
 ri illicitū ē. ut nequaquā ultra uasthi ingre-
 diatur ad regem. sed regnum illi altera
 que melior illa ē accipiat. & hoc in omne
 quod latissimū ē. puinciarū tuarū diuul-
 getur impium. & cuncte uxores tam
 maiorū quā minorū deferant martis
 suis honore. Placuit consilium ei regi
 & p̄ncipibus. Fecitq; rex iuxta consiliū
 mamuchan. & misit epistolas ad uniuersas
 puincias regni sui. ut queq; gens au-
 dire & legere poterat diuersis linguis &
 litteris. esse uirōs p̄ncipes ac maiores
 domib; suis. & hoc p̄ cunctos populos
 diuulgari. His ita gestis postquā regis
 assueri deferbuerat indignatio. recordat
 est uasthi et que fecisset uel que passa
 eēt. Dixeruntq; pueri regis administri ei.
 Querantur regi puellae uirgines ac speciose.
 et mittantur qui considerent p̄ uniuersas
 puincias puellas speciosas & uirgines.
 et adducant eas ad ciuitatem susan. et
 tradant in domū seminarū sub manu
 egei eunuchi. qui ē prepositus et custos
 mulierū regiarū. et accipiant mundum
 muliebrem et cetera ad usus necessaria.
 et quecumq; inter omnes oculis regis
 placuerit. ipsa regnet p̄ uasthi. Placuit
 sermo regi. et ita ut suggesterant iussit fi-
 eri. Erat uir — iudeus in susis ciuita-
 te uocabulo mardocheus filius iair filij
 semei filij cis de stirpe gemini. qui trans-
 latus fuerat de iherosolyma. eo tempore quo
 iherosolyma regem iuda nabugodonosor rex
 babylonis transtulerat. qui fuit nutriti-

filij fr̄is sui edisse. que altero nomine he-
 ster uocabatur. & utrumq; parentē amise-
 rat. pulchra nimis et decora facie. Non
 tuisq; patre eius et matre. mardocheus
 sibi eam adoptauit in filiā. Cumq; p̄ce-
 bruisse regis impium. et iuxta manda-
 ta illius multae uirgines pulchre adduce-
 rent susan. et egei traderent eunuchō.
 hester quoq; inter ceteras puellas ei tra-
 dita est. ut seruaret in numero seminarū.
 Que placuit ei et inuenit grām in cōspe-
 ctu eius. ut acceleraret mundū mulie-
 brem & traderet ei partes suas. et septem
 puellas speciosissimas de domo regis.
 & tam ipsam quā pedisequas eius orna-
 ret atq; excoleret. Que noluit ei indicare
 populum et patriā suā. mardocheus enim
 preceperat. ut de hac re omnino retaceret.
 Qui deambulabat cotidie ante uestibu-
 lū domus in qua electe uirgines seruaban-
 tur. cuiam agent salutis hester. & scire uo-
 lens quid ei accideret. Cum autē uenisset
 tempus singularū p̄ ordinem puellarū ut
 uentarent ad regem. expletis omnib; que
 ad cultū muliebrem pertinebant. mensis
 duodecim uerebatur. ita dum t̄xat ut
 sex mensib; oleo ungerent mirino. et ali-
 is sex quibusdā pigmentis et aromatib;
 uterentur. Ingredientesq; ad regem que
 quid postulassent ad ornatum pertinens acci-
 piebant. & ut eis placuerat compositae
 detrichino seminarū ad regis cubiculum tra-
 sībant. et que intrauerat uespere egredie-
 batur mane atq; inde in secundas edes
 ducebantur. que sub manu sasagari eu-
 nuchi erant. qui concubinus regis p̄side-
 bat. nec habebat potestatem ad regē uli redem-
 di nisi uoluisset rex. et eam uenire iussisset
 ex nomine. Quolito autē tempore por-
 dinem. instabat dies quo hester filia

abigabel fratris mardochei quā sibi adopta
 uerat in filiam. intrare deberet ad regem.
 Quis n̄ queſiuit muliebrem cultū. sed quecūq;
 uoluit egeus eunuchus custos uirginū bec
 ei ad ornatū dedit. Erat enim formosa ual
 de. & incredibili pulchritudine omniū oca
 lis gratiosa & amabilis uidebat. Ducta ē
 itaq; ad cubiculū regis assucri mense deci
 mo qui uocatur rebech. septimo anno reg
 ni eius. & amauit eam rex plus quā om̄s
 mulieres. Habuitq; grām et misericordiam co
 ram eo sup omnes mulieres. & posuit di
 adema regni in capite eius. fecitq; eam reg
 nare in loco uasthi. Quissit conuiuuium
 p̄parari p̄ magnificum cunctis principi
 bus et seruis suis. p̄ conuincione et nup
 tijs hester. & dedit requiem uniuersis p
 uitijs. ac dona largitus ē. iuxta magni
 ficentiā p̄ncipalem. Cumq; et secundo
 querēntur uirgines & congregarentur
 mardocheus manebat ad regis ianuam. nec
 dumq; p̄diderat hester patriam et poplū
 suū iuxta mandatū eius. Quicquid enim
 ille p̄cipiebat obseruabat hester. & ita
 cuncta faciebat ut eo tempore solita erat
 quo eam paruulā nutrebat. Co ḡ tēpore
 quo mardocheus ad regis ianuam morabat.
 irati sunt bagathan et thares duo eunuchi
 regis qui ianitores erant & in p̄mo palatij
 lumine p̄sidebant. uolueruntq; insurgere
 in regē & occidere eum. Quod mardocheū
 n̄ latuit. statimq; nuntiauit reginē hester.
 & illa regi et nomine mardochei qui ad
 se rem detulerat. Quesiūm ē et inuentū.
 & appensū uterq; eorū in patibulo. manda
 tumq; hystorijs & annalib; traditum corā
 rege. Posthēc rex assucrius exaltauit aman
 filium amadathi qui erat de stirpe agag.
 & posuit solū et sup omnes principes q̄s
 habebat. cunctiq; serui regis qui in forib;

palatij uersabantur. flectebant genu et ad o
 rabant aman. Sic enim eis p̄ceperat impera
 tor. solus mardocheus n̄ flectebat genu neq;
 adorabat eum. Cui dixerunt regis pueri qui
 ad fores palatij p̄sidebant. Cur p̄ter ceteros
 n̄ obseruas mandata regis. Cumq; hoc cre
 brius dicerent et ille nollet audire. nunci
 auerunt aman. scire cupientes utrum p
 seueraret ī sententia. Dixerat enim eis se
 eē uideum. Quod cum audisset aman.
 & expimento p̄basset quod mardocheus
 non sibi flecteret genu nec se adoraret. ira
 tus ē ualde. & p̄ nichilo dixit in unū mar
 docheum mittere manus suas. audierat
 enim quod eēt gentis iudee. magisq; uoluit
 omnē uideorū qui erant in regno assucri
 p̄dere nationē. Mense p̄mo cui uocabulū
 enisan. anno duodecimo regni assucri.
 missa ē fors in urnā que hebraice dicit̄ pbur
 coram aman. quo die et quo mense gens
 uideorū deberet interfici. et exiit mensis
 duodecim⁹ qui uocatur adar. Dixitq; aman
 regi assucrio. Sit populus p̄ omnes p̄uinci
 as regni tui dispersus & a se mutuo separa
 tus. nouis utrisq; legibus et cerimonijs insu
 per et regis scita contempnens. & optime
 nosti quod n̄ expediat regno tuo ut inso
 leseat p̄ licentiam. Si t̄ placet decerne ut
 peat. et decem milia talentorū appendā
 archarijs gazę tui. Tullit ḡ ^{ore} anulū quo
 utebatur de manu sua. & dedit eum aman
 filio amadathi de p̄genie agag hosti uide
 orum. Dixitq; ad eum. Argentum q̄d polli
 ceris tuū sit. de populo age. quod t̄ placet.
 Vocatiq; sunt scribe regis mense primo
 nisan. terciadecima die eiusdē mensis.
 & scriptū ē ut uisserat aman ad omnes
 sacrapas regis. & iudices p̄uinciarum diu
 sarumq; gentiū. ut queq; gens legere po
 terat et audire p̄ uarietate linguarum.

ex nomine assueri regis. et littere signate ipsius anulo missæ sunt p̄cursores regis ad uniuersas puincias. ut occideret atq; dele-
rent om̄s iudeos a puero usq; ad senem. par-
uulos ac mulieres uno die. hoc ē tercio de-
cimo mensis duodecimi qui uocatur adar.
& bona eorum diriperent. Summa autem
epistolarum hec fuit. ut omnes puincie
scirent & pararent se ad p̄dictam diem.
Festinantibus cursores qui missi erant. exple-
re regis impium. Statimq; in susis pepen-
dit edictum. rege et aman celebrante con-
uiuui & cunctis iudeis qui in urbe erant
fletib; ^{celebratib;}. Que cum audisset mardocheus
scidit uestimenta sua & indutus ē sacco
spargens cinerē capiti & in platea me-
die ciuitatis uoce magna clamabat osten-
dens amaritudinē animi sui. & hoc heuila-
tu usq; ad fores palatii gradiens. n̄ enim
erat licitum indutū sacco aulam regis
intrare. In omnib; quoq; puincis oppide-
ac locis ad que crudele regis dogma pue-
nerat. planctus ingens erat apud iudeos.
ieiunū. ululatus. et fletus. sacco et cinere
multis p̄strato utentib;. Ingressi sunt
autē puellæ hester et eunuchi. nunciaue-
runtq; ei. Quod audiens consternata ē.
et misit uestē ut ablato sacco indueret
eam. quā accipere noluit. Accertoq; athac
eunuchō que rex ministrū ei dederat. p̄-
cepit ut iret ad mardocheum. et disceret ab
eo cur hoc faceret. Egressusq; athac iuit
ad mardocheū. stantem in platea ciuitatis
ante ostium palatii. qui indicauit ei om-
nia que acciderant. quom̄ aman p̄mis-
set ut in thesauros regis p̄uideorū nece in-
ferret argentū. Exemplarq; edicti quod
pendebat in susis dedit ei. ut regine osten-
deret. & moneret eam ut intraret ad regē
& deprecaretur eum p̄ populo suo. Reuersus

athac nunciauit hester omnia que mar-
docheus dixerat. Que respondit ei. et ius-
sit ut diceret mardocheo. Omnes serui
regis & cuncte que sub ditione e; sunt no-
runt puincie. quod siue uir siue mulier
n̄ uocatus interī atrium regis intrauerit.
absq; ulla cunctatione statim interficiatur.
nisi forte rex auream uirgam ad eū tetenderit
p̄ signo clementie. atq; ita possit uiuere.
Ego ḡ quom̄ ad regem intrare poterō. que
triginta iam dieb; non sum uocata ad eum.
Quod cum audisset mardocheus. rursum
mandauit hester dicens. Neputes quod
animā tuam tantū liberes quia in domo
regis es. p̄ cunctis iudeis. Si enim nunc
silueris p̄ aliam occasionē liberabuntur
iudei. & tu & dom; patris tui p̄bitas. &
quis nouit utrum idcirco ad regnū uen-
ris. ut in tali tempore pareris. Rursū
q; hester hec mardocheo uerba mandauit.
Vade & congrega om̄s iudeos quos in susis
reppereris & orate p̄ me. non comedatis
nec bibatis trib; dieb; ac noctib;. & ego cū
ancillus meus simulter ieiunabo. & tunc
ingrediar ad regem contra legem faciens
N̄ uocata. tradensq; me morti et piculo.
Iuit itaq; mardocheus. et fecit omnia q̄
ei hester preceperat. Die autē tercio induta
est hester regalibus uestimentis. et stetit
in atrio domus regie qd̄ erat interī. con-
tra basilicam regis. At ille sedebat super
solū suum in confistorio palatii. contra
ostium dom;. Cumq; uidisset hester reginā
stantem placuit oculis eius. & extendit
contra eam uirgā aureā quā tenebat
in manu. Que accedens. osculata ē summi-
tate uirge eius. Dixitq; ad eam rex. Quid
uis hester regina. que est peccatio tua.
Etiam si dimidiā partē regni mei pecceris.
dabitur tibi. At illa respondit.

Si regi placet. obsecro ut uenias ad me hodie et aman tecum ad conuiuium quod parauimus. Statimque rex: uocare inquit aman cito. ut hester obediat uoluntati. Venerunt itaque rex & aman ad conuiuium quod eis regina parauerat. Dixitque ei rex postquam uinum biberat habundanter: Quid petis ut detur tibi. & pro qua re postulas. Etiam si dimidia parte regni mei peueris. impetrabis. Cui respondit hester: Peticio mea et preces iste sunt. Si inueni gratiam in conspectu regis. & si regi placet ut det michi quod postulo. & meam impleat petitionem. ueniat rex et aman ad conuiuium quod parauimus tuis. & cras regi aperiam uoluntatem meam. Egressus est itaque illo die aman letus et alacer. Cumque uidisset mardocheum sedentem ante fores palatii. & non solum non assurrexisset sibi. sed nec motum quidem de loco sessionis sue indignatus est ualde. & dissimulata ira reuersus in domum suam. conuocauit ad se amicos & zares uxorem suam. & exposuit illis magnitudinem diuiciarum suarum filiorumque turbam. & quantum gloria super omnes principes & seruos suos rex eleuasset. & posthinc ait. Regina quoque hester nullum alium uocauit cum rege ad conuiuium preter me. apud quam etiam cras cum rege pransurus sum. Et cum hec omnia habeam. nichil me habere puto. quam diu uidero mardocheum uideum sedentem ante fores regias. Responderuntque ei zares uxor eius & ceteri amici. Sube parari excelsam trabem habentem altitudinis quinque quaginta cubitos. & die mane regi ut appendat super eam mardocheus. & sic ibis cum rege letus ad conuiuium. Placuit ei consilium. & iussit excelsam parari crucem. Hanc illam rex dixit in somno. iussitque sibi afferri historias et annales priorum temporum. Quicum illo presente legerent. uentum

est ad eum locum ubi scriptum erat quomodo nunciasset mardocheus insidias bagathanae & thares eunuchorum regem assuerum iugulare cupientium. Quod cum audisset rex ait. Quid pro hac fide honoris ac premij mardocheus consequutus est. Dixeruntque ei serui illius ac ministri. Nichil omnino mercedis accepit. Statimque rex. quis est inquit in atrio. Aman quippe interius atrium domus regie intrauerat. ut suggereret regi & iuberet mardocheum affigi patibulo quod ei fuerat preparatum. Respondit pueri. Aman stat in atrio. Dixitque rex. Ingrediat. Cumque esset ingressus. ait illi. Quid debet fieri uiro quem rex honorare desiderat. Cogitans aman in corde suo. & reputans quod nullum alium rex nisi se uellet honorare. respondit. Homo quem rex honorare cupit. debet indui uestibus regis & imponi super equum qui de sella regis est ac accipere regium diadema super caput suum. & primus de regis principibus ac tyrannus teneat equum eius. & per plateam ciuitatis incedens clamet & dicat. Sic honorabit quemcumque rex uoluerit honorare. Dixitque ei rex. festina. & sumpta stola & equo fac ut locutus es mardocheo iudeo qui sedet ante fores palatii. caue ne quequam de his que locutus es permittas. Tult itaque aman stolam & equum. induitumque mardocheum in plateam ciuitatis & impositum equo precebat atque clamabat. Hoc honore condignum est quemcumque rex uoluerit honorare. Reuersus est mardocheus ad ianuam palatii. & aman festinauit ire in domum suam lugens & opto capite. narrauitque zares uxori sue & amicis omnia que euenissent sibi. Cui respondebant sapientes quos habebat in consilio. & uxor eius. Si de femine iudeorum est mardocheus ante quem cadere cepi

sti. non poteris ei resistere. sed eadē in conspectu eius. Adhuc illis loquentib⁹ uenerūt eunuchi regis. & cito eum ad conuiuū qđ regina parauerat p̄gere compulerunt. Intrauit itaq; rex et aman. ut biberent cum regina. Dixitq; ei rex etiam in scđo die postquā uino incalescerat. Que ē peccatio tua hester ut dicitur t. & quidiu fieri. Etiam si dimidiā regnū mei partē pecceris. impetrabis. Ad quē illa respondit. Si inueni grām in oculis tuis o rex & si t placet. dona m̄ animā meā p̄ qua rogo. & pplm̄ meū p̄ quo obsecro. Traditi enī sumus ego et populus meus. ut conteramur. iugulemur & peamus. Atq; utinā in seruos & famulas uenderemur. essetq; tolerabile malum. & gemens tacere; nunc autē hostis nr̄ ē. cui⁹ crudelitas redundat in regem. Respondensq; rex assuerus ait. Quis est iste & cui⁹ potentis. ut hec audeat facere. Dixit hester. Hostis & inimicus nr̄ pessim⁹ iste ē aman. Quille audiens illico obstipuit. uultum regis acre gine ferrē n̄ sustinens. Rex autē surrexit irat⁹ & de loco conuiuū intrauit in hortū arborib⁹ consitiū. Aman quoq; surrexit ut rogaret hester reginā p̄ animā suā. intellexit enim a rege sibi paratū malū. Qui cum reuersus eēt de horto nemorib⁹ confito & intrasset conuiuū locum. reppit aman sup̄ lectulū corruisse in quo iacebat hester. ait. Scīā reginā uult opprimere me p̄sente in domo mea. Hec dum uerbum de ore regis exierat. & statim opuerunt faciē eius. Dixitq; arborea unus de eunuchis qui stabant in ministerio regis. En lignum quod parauerat mardocheo qui loquit⁹ ē p̄ rege stat in domo aman. habens quinquaginta cubitos altitudinis. Cui dixit rex. Appendite eum in meo.

Suspensus ē itaq; aman in patibulo qđ parauerat mardocheo. & regis ira requieuit. Die illo dedit rex assuer⁹ hester regine domum aman aduersarij iudeorū. & mardocheus ingress⁹ ē ante faciē regis. confess⁹ ē enim ei hester qđ esset patruus ei⁹. Tuncq; rex anulū quē ab aman recipi uisserat. & tradidit mardocheo. Hester autē constituit mardocheū sup̄ domū suā. Nec his contenta. p̄cidit ad pedes regis sicutq;. & locuta ad eum. orauit ut maliciā aman agagit. & machinationes eius pessimas quas excogitauerat contra iudeos. iuberet irritas fieri. At ille ex more sceptri aureum p̄tendit manu quo signū clementie monstrabat. illaq; consurgens stetit ante eum & ait. Si placet regi & inueni grām coram oculis eius. & deprecatio mea n̄ ei uideatur eē contraria. obsecro ut nouis epistolis ueteres aman littere insidiatoris & hostis iudeorū. quib; eos in cunctis regis p̄uincijs p̄re p̄ceperat. corrigantur. Quom̄ enim potero sustinere necē & interfictionem populū mei. Responditq; rex assuerus hester regine & mardocheo in deo. Domum aman concessi hester. & p̄sum uisui affigi cruci. q̄a ausus ē manū in iudeos mittere. Scribite ḡ iudeis sicut uobis placet ex regis nomine. signantes litteras anulo meo. Hec enim consuetudo erat. ut epistolis que ex regis nomine mittebant⁹ & illi anulo signatę erant. nemo auderet contradicere. Accit⁹q; scribis & librarijs regis. erat autē temp⁹ terci⁹ mensis qui appellat⁹ siban. uicesima & tercia illi⁹ die. scriptę sunt epistolę ut mardocheus uoluerat. ad iudeos & ad p̄ncipes. p̄curatoresq; & iudices. qui centū uiginti septem p̄uincijs ab india usq; ethyopiam p̄sdebant. prouincię atq;

puncie populo & populo iuxta linguas
& litteras suas & iudeis ut legere poterat
& audire. Ipseque epistole que ex regis noie
mittebant anulo illi obsignate sunt &
misse puerdarios. qui p omnes puuncias
discurrentes ueteres litteras nouis nuncijs
puenirent. Quib' imperauit rex ut conue
nirent iudeos p singulas ciuitates & in u
num pperent congregari ut starent p
animab' suis: & omnes inimicos suos cu
conjugib' & liberis ac uniuersis domibus
interficere atq; delerent. Et constituta e
p omnes puuncias una uitiois dies id est
tertiadecima mensis duodecimi adar. Su
maque epistole fuit. ut in omnib; terris ac
populis qui regis assueri impio subiacebat
notum fieret. paratos ee iudeos ad capien
dam uindicta de hostib; suis. Egredij
sunt ueredary celeres nuncios pferentes.
& edictum regis pependit in susis. Mar
docheus aute de palacio et de conspectu
regis egrediens fulgebat uestib' regis
iacintinis uidelicet & aeriuul. coronam
aurea portans capite & amictus pallio
serico atq; purpureo. omnisq; ciuitas ex
ultauit atq; letata e. Iudeis aute noua
lux oriri uisa est. gaudiu honor et tripu
dium apud om' populos urbes atq; puun
cias. quocumq; regis iussa ueniebant mi
ra exultatio. epule. atq; conuiuia. & festus
dies. intantum ut plures alteri gentis
& secte eoz religioni & ceremonijs iunge
rentur. Grandis enim cunctos uidaici
nominis terror inuaserat. Igitur duode
cimi mensis que adar uocari ante iam
diximus. tertiadecima die quando cun
ctis iudeis interfectio parabat. & hostes eoru
insidiabant sanguini. uersa uice superiores
iudei ee cepunt. & se de aduersarijs uindica
re. Congregatiq; sunt p singulas ciuita

tes. oppida & loca ut extenderent manu
contra inimicos & psecutores suos. nullq;
ausus e resistere. eo qd om' populos mag
nitudinis eoz formido penetraret. Nam
& puunciaru iudices. duces & pcuratores.
omnisq; dignitas que singulis locis & opi
bus preerat excollebant iudeos. timore
mardochei. quem pncipem ee palaty &
plurimu posse cognouerit. fama quoq; no
minis ei crescebat cotidie. & p cunctorum
ora uoluitabat. Itaq; percussierunt iudei in
imicos suos plaga magna. & occiderunt
eos reddentes eis quod parauerant facere
sibi. intantum ut etiam in susis quingen
tos uiros interficere. extra decem filios aman
agagite hostis iudeoz. quoz ista sunt
nomina. P barsandatha. & delphon. & capha
ta. & phoratha. & adalia. & aridatha. & epher
metha. & arisai. & aridai. & uaratha. Qu
cum occidissent. predas de substantijs eoru
agere noluerunt. Statimq; numerus eoru
qui occisi erant in susis. ad regem relatus e.
Qui dixit regine. In urbe susis interfecte iudei
quingentos uiros. & alios decem filios aman.
quantu putas eos exercere eadem in uniu
sis puuncijs. Quid ultra postulas. & quid
uis ut fieri iubea. Cui illa respondit. Si
regi placet. decur potestas iudeis. ut sicut
hodie fecerunt in susis sic & cras faciant.
& decem filij aman in patibulis suspendant.
Precepitq; rex ut ita fieret. Statimq; in su
sis pependit edictu. & decem filij aman sus
pensi sunt. Congregatis iudeis quartadeci
ma die mensis adar interfecti sunt in susis
trecenti uiri. nec eoz ab illis direpta sub
stantia e. Sed et p omnes puuncias que
ditioni regis subiacebant p animabus
suis sterere iudei interfectis hostib' ac p
secutorib; suis. intantu ut septuaginta
qinq; milia occisoz iplerent. & nullus de

substantiis eorum quicquā contingeret. Dies autē tricesimus mensis adar: unius apud omnes interfectionis fuit. & quarto decimo die cedere desierunt; quē constituerunt eē sollemnē. ut in eo omni deinceps tempore uacarent epulis gaudio atq; conuiuus. At hi qui in urbe iudis cedein excruciantur: tertio decimo & quarto decimo eisdem mensis die incede uersati sunt. quinto decimo autē die percutere desierunt. & idcirco eundē diem constituere sollemnē epularū atq; leticie. Hi uero iudei qui in oppidis non muratis ac uillis morabantur: quartum decimum diem mensis adar conuiuio- rum & gaudij decreuerunt: ita ut exultent in eo & mittant sibi mutuo partes epularum & ciborum. Scripsit itaq; mardocheus omnia hec & litteris comprehensa misit ad iudeos qui in omnibus regis puincijs morabantur. tam in uicino positos quam procul. ut quartam decimā & quintam decimam diē mensis adar profectis susciperent & reuertere semp̄ anno sollemni honore celebrarent. quia in ipsis diebus se ultra sunt iudei de inimicis suis. & luctus atq; tristitia in hilaritate gaudiumq; conuerse sint: essentq; iste dies epularū atq; leticie & mitterent sibi inuicē ciborum partes. & pauperibus munuscula largirentur. Susceperuntq; iudei in sollemnē ritū cuncta que eo tempore facere ceperant. & que mardocheus litteris facienda mandauerat. Amā enim filius amadathi stupis agag hostis & aduersarij iudeorum cogitauit cōtra eos malū ut occideret eos atq; deleret. & misit phur quōd nā lingua ueritē in sorte. & postea ingressa ē hester ad regē. obsecrans ut conatus ei litteris regis irrita fierent. & malum quod contra iudeos cogitauerat reuertere in caput ei.

Demq; & ipsum & filios eius affixerunt cruci. atq; ex illo tempore dies isti appellati sunt phurim id est sortium. eo quod phur id est fors in urnā missa fuerit. & cuncta que gesta sunt epistole id est libri huius uolumine continentur. queq; sustinuerunt & que deinceps immutata sunt suscipere iudei sup se & semen suū. & sup cunctos qui religioni eorum uoluerunt copulari. & nulli liceat duos hos dies absq; sollemnitate transigere quos scriptura testatur. & cetera expectant tempora annis sibi iugiter succedentibus. Isti sunt dies quos nulla unquam delebit obliuio. & per singulas generationes cuncte in toto orbe puincie celebrabunt. nec ē ulla ciuitas in quadam phurim id est sortium non obseruentur a iudeis. & ab eorum progenie que his cerimonijs obligata ē. Scripseruntq; regina hester filia abigabel & mardocheus iudeus. etiā secundā epistolā ut omni studio dies sollemni sanctificat in posterū. & miserunt ad omnes iudeos qui in centū iugura septē regis assueri puincis uersabantur. ut haberent pacē & susciperent ueritate obseruantes diē sortium & suo tempore eū gaudio celebrarent. sicut constituerant mardocheus & hester. & illi obseruanda susceperant a se & a semine suo. ieiunia atq; clamores & sortium dies. & omnia que libri huius qui uocat hester hystoria continentur. Rex uero assuerus omnē terram & cunctas maris insulas fecit tributarias. cuius fortitudo & imperiū & dignitas atq; sublimitas qua exaltauit mardocheum. scripta sunt in libris medorum atq; persarū. & quomō mardocheus iudaei generis. sedis a rege assuero fuerit. et magnus apud iudeos. & acceptabilis plebi fratri suorum. querens bona populo suo

& loquens ea que ad pacem sui seminis pertineant. Que habentur in hebreo plena fide expressi. Hec autē que sequuntur scripta reperi in editione uulgata. que grecorū lingua & litteris continentur. & interim post finē libri hoc capitulū ferebat. quod iuxta consuetudinē mram obelo id est uerū p̄nota uimus. Dixitq; mardocheus. A deo facta sunt ista. **R**ecordatus sum somnii quod uiderā hec eadem significantis. nec corū quicquā irritum fuit. Paruus fons qui creuit in flumē & in lucē solemq; conuersus ē & in aquas plurimas redundauit. hester ē quā rex accepit uxore & uoluit eē reginā. Duo autē dracones. ego sum & aman. Gentes que conuenerant. hi sunt qui delere nomen conati sunt iudeorū. Gens autē mea isrl̄ ē. que clamauit ad dñm & saluum fecit dñs pplm̄ suū. liberauitq; nos de omnib; malis. & fecit signa magna atq; potentia int̄ gentes. & duas sortes eē p̄cepit. unā populi dī & alterā cunctarū gentiū. Venitq; utraq; fors in statutu ex illo iam tempore corā dō. uniuersis gentib;. Et recordatus ē dñs populi sui ac misericors hereditatis sue. & obseruabuntur dies isti in mense adar. quartadecima & quintadecima die eiusdē mensis. cū omni studio & gaudio in unū cetū populi congregati. in cunctas deinceps generationes populi isrl̄. Anno quarto regnantib; p̄tholomeo & cleopatra. attulerunt dositheus qui se sacerdotē & leuiticū generis ferebat & p̄tholomeus filiū ei hanc epistolam p̄burim. quā dixerunt int̄pretatū eē iulianachū p̄tholomei filiū in iherusalē. Hoc quoq; p̄ncipiū erat in editione uulgata. quod nec in hebreo nec apud ullū fertur int̄pretū. Anno scđo regnante artaxer̄se maximo. p̄ma die mensis

nisan. uidit somniū mardocheus filiū iabiri filij semei. filij cis. de tribu beniamin. homo iudeus qui habitabat in urbe susis. uir magnus & inter p̄mos aule regie. Erat autē de eo numero captiuorū quos transtulerat nabuchodonosor rex babilonis de iherl̄m cum icchonā rege iudee. & hoc ei somniū fuit. Apparuerunt uoces & tumultus & tonitrua & tremor & conturbatio sup̄ terram. & ecce duo dracones magni paratiq; contra se in plū. Ad quorū clamorē cuncte conuēte sunt nationes. ut pugnarent contra gentē iustorum. fuitq; dies illa tenebrarū & discriminis tribulationis & angustie. & ingens formido sup̄ terrā. Concurbataq; ē gens iustorum timentū mala sua. & p̄parata ad mortē. Clamaueruntq; ad dñm. & illis uociferantib;. fons paruus creuit in flumē maximū. & in aquas plurimas redundauit. lux & sol ortus ē. & humiles exaltati sunt & deuorauerunt melitos. Qd cū uidisset mardocheus & surrexisset de stratu cogitabat quid d̄s facere uellet. & fixū habebat in animo scire cupiens quid significaret somniū. Morabat autē eo tempore in aula regis cum bagatha & tharta eunuchis regis qui ianitores erant palatij. Cumq; intellexisset cogitationes eorū & curas diligentē p̄uidisset. didicit quod conarent in regem artaxer̄sen manus mittere. & nuntiavit sup̄ eo regi. Qd de utroq; habita questione. confessos dei uisit ad mortē. Rex autē qđ gestum erat scripsit in commentarijs. S; et mardocheus rei memoriā litteris tradidit. Precepitq; ei rex ut in aula palatij moraretur. datus ei p̄ delatione muneribus. Aman ū filiū amadathi bugēus erat gloriosissim⁹ coram rege. & uoluit nocere

mardocheo et populo eius: p̄ duob⁹ regis eu-
 nuchis qui fuerant interfecti. **H**uc usq;
 p̄mitti. Que sequuntur in coloco posita
 erant ubi scriptum ē in uolumine. & diripi-
 erunt bona uel substantias eorū. que in
 sola uulgata editione repperimus. **E**pist-
 oles autē hoc exemplar fuit. Rex maxim⁹
 artaxerxis. ab india usq; ethyopiā centū
 uiginti septē puinciarum principibus
 & ducib; qui eius impio subiecti sunt sa-
 lute dicit. **C**um plurimus gentibus im-
 perare & uniuersum orbem mee ditioni
 subiugassent. uolui nequaquā abuti po-
 tentiē magnitudinis. sed clementia et le-
 nitate gubernare subiectos. ut absq; ul-
 lo terrore uitam silentio t̄nsigentes. op-
 tata cunctis mortalib⁹ pace fruere. **Q**ue-
 rent autē me a consiliarijs meis quomo-
 do hoc posset impleri. unus qui sapientia
 & fide ceteros precebat. & erat post re-
 gem secund⁹ aman nomine. indicauit
 m̄ in toto orbe t̄rarum populū eē disper-
 sum qui nouis uteret legib⁹. & contra
 omnium gentium faciē consuetudinē re-
 gum iussa contempneret. & uniuersarū
 concordia nationū sua dissensione uola-
 ret. **Q**uod cum didicissemus. uidentes
 unā gentē rebellem aduersum omne ho-
 minum genus p̄uersis uti legibus no-
 strisq; iussionib⁹ contraire. & turbare
 subiectarū nobis puinciarū pacē atq;
 concordia. iussimus ut q̄scumq; aman
 qui omnib; puincijs p̄positus ē & sed⁹
 a rege. & quē patris loco colunt⁹ monstra-
 uerit. cum coniugib; ac liberis delean-
 tur ab inimicis suis. nullusq; eorū misē-
 reatur. quartadecima die duodecim men-
 sis adar annu p̄sentis. ut nefariū homines
 uno die ad inferos descendentes reddant
 impionū pacē quā turbauerant. **H**uc

usq; exemplar epistole. Que secuntē post
 eum locū scripta repperi ubi legit. p̄gens
 q; mardocheus fecit omnia que ei mandaue-
 rat hester. nec tam habent in hebraico. &
 apud nullū penit⁹ ferunt interpretū. **M**ar-
 docheus autē deprecatus ē dñm. memor om-
 niū opum ei⁹ & dixit. **D**ñe dñe rex omp̄e.
 iudicatione enim tua cuncta sunt posita. &
 n̄ est qui possit tū resistere uoluntati.
Si decreueris saluare isrl. contantio libera-
 bimus. **T**u fecisti celū & t̄ram. & quequid
 celi ambitu continet. **D**ñs omniū es.
 nec est qui resistat maiestati tue. **C**uncta
 nosti. & scis quia n̄ p̄supbia & contumelia
 & aliqua gl̄e cupiditate fecerim hoc ut n̄
 adorauerim aman sup̄bissimū. libenter
 enim p̄ salute isrl. etiam uestigia pedum
 ei⁹ de osculari paratus eē. s; timui ne ho-
 norē dī mei transferre ad hominē. & ne
 quēquā adorare excepto deo meo. **Q**uē
 dñe rex d̄s abraham miserere populi tui.
 quia uolunt nos inimici p̄dere. et heredi-
 tate tuā delere. **N**e despicias partē tuam.
 quā redemisti de egypto. **G**audi deprecā-
 tionē meā. & propici⁹ esto forti & humilio
 tuo. & conuertere luctū nr̄m in gaudium. ut ui-
 uentes laudemus nomen tuū dñe. & non
 claudas ora te canentū. **O**mnis quoq; is-
 rael parimente & obsecratione clamauit
 ad deum. eo quod eis certa mors ip̄deret.
Hester quoq; regina confugit ad dñm.
 pauens pauens p̄clm quod imminabat.
Cumq; deposuisset uestes regias fleatibus
 & luctu apta indumenta suscepit. & p̄
 unguentis uarijs cinere & stercore imple-
 uit caput. & corp⁹ suum humiliavit ie-
 iunijs. **O**mniaq; loca in quib⁹ letari ante
 consueuerat. crimiū laceratione comple-
 uit. & deprecabatur dñm dñm isrl. dicens.
Dñe mi qui rex nr̄ es solus. adiuua me

solitariam et cuius preter te nullus auxi-
liator est alius. Periculum meum in manibus meis
est. Audiuimus a patre meo quod tu domine talis
ses israel de cunctis gentibus et patres nostros
ex omnibus retro maioribus suis ut posside-
res hereditatem sempiternam. fecisti que eis
sicut locutus es. Peccauimus in conspec-
tu tuo et idcirco tradidisti nos in manus
inimicorum nostrorum. colimus enim deos eorum.
Iustus es domine. Et nunc non eis sufficit quod
durissima nos opprimunt seruitute. sed
robore manuum suarum idolorum potentie
deputantes. uolunt tua mutare promissa.
et delere hereditatem tuam. et claudere ora
te laudantium atque extinguere gloriam tem-
pli et altaris tui. ut aperiant ora gen-
tium. et laudent idolorum fortitudinem. et pro-
dicent carnalem regem in sempiternum.
Ne tradas domine sceptrum tuum his qui non sicut
ne rideant ad ruinam nostram. sed conuertere
consilium eorum super eos. et cum qui in nos
cepit seuire dispode. **Memento domine et**
ostende te nobis in tempore tribulatio-
nis nostre. et in da fiduciam rex deorum et uni-
uersę domine potestatis. tribue sermonem co-
positum more meo in conspectu leonis.
et transfer cor illi in odium hostis nostri. ut
et ipse peat et ceteri qui ei consentiunt.
Ilos autem libera manu tua. et adiuua me
nullum alium habentem auxiliū nisi te domine. Habes
omnium scientiam. et nosti quia oderim glo-
riam uniuersorum. et decenter cubile in circui-
sorum. et omnis alienigenę. Tu scis necessi-
tatem meam quod abhominer signum superbie
et glorie meę. quod est super caput meum in diebus
ostentationis meę. et decenter illud quasi
panem menstruatę et non portem in diebus
siletij mei. et quod non comederim in ma-
sa aman nec in placuerit conuiuium regis.
et non biberim unum libaminum. et nunquam

letata sit ancilla tua ex quo huc translata
sum. usque in presentem diem nisi in te domine deus
abraham. **Deus** fortis super omnes. exaudi uo-
cem eorum qui nullam spem aliam habent. et
libera nos de manu uniuersorum. et erue me a
timore meo. **Hec** quoque addita repperi in
editione uulgata. **Et** mandauit ei haud
dubium quin bether mardocheus. ut ingre-
deretur ad regem. et rogaret pro populo suo.
et pro patria sua. **Memor** inquit dierum
humilitatis tue. quoniam nutrita sis in ma-
nu mea. quia aman sedes a rege locutus
est contra nos in morte. et tu inuoca dominum
et loquere regi pro nobis et libera nos de mor-
te. **Non** et ista que sublata sunt. **Die**
autem tertio deposuit uestimentum ornatum
suum. et circumdata est gloria sua. Cumque regio
fulgeret habitu. et inuocasset omnium rectorem
et saluatorem dominum. assumpsit duas famulas.
et super unam quidem innitebatur quasi pro delicijs
et nimia tenetudine corporis suum ferre non
sustinens. altera autem famularum sequebatur
dominam. defluentia in humum induit
sustentans. Ipsa autem roseo uultu colore
perfusa. et gratul ac nitentibus oculis triste ce-
labat animum. et nimio timore contractum.
Ingressa ergo cuncta per ordinem ostia. stetit
contra regem. ubi ille residebat super soli-
um regni sui indutus uestibus regis. auro
que fulgens et preciosis lapidibus. eratque ter-
ribilis aspectu. Cumque deuasset faciem et ar-
dentibus oculis furorem pectoris indicasset.
regina corruit. et in pallorem colore muta-
to. lassum super ancillulam reclinauit caput.
Conueratque deus spiritum regis in mansuetudi-
nem et festinans ac metuens exiit de solio.
et sustentans eam uultus suus donec redi-
ret ad se. his uerbis blandiebat. **Quod** ha-
bes bether. **Ego** sum fratres tuus. noli metu-
ere. non morieris. nisi enim pro te. sed pro omnibus.

hec lex constituta est. Accede ergo et tange scepterum. Cumque illa recederet. tulit auream uirgam et posuit super collum eius. et osculatus est eam et ait. Cur in non loqueris. Que respondit. Vidi te domine quasi angelum dei. et conturbatum est cor meum. pro timore glorie tue. Valde enim mirabilis es domine. et facies tua plena est gratiarum. Cumque loqueretur rursus corruit. et pene exanimata est. Rex autem turbabat. et omnes ministri eius consolabantur eam. Exemplar epistole regis artaxerxis quam pro iudeis ad totas regni sui prouincias misit. quod et ipsum in hebraico uolumine non habet. Rex magnus artaxerxis. ab india usque ethiopia. centum uiginti septem prouinciarum ducibus ac principibus qui nostre obediunt iussioni. salutem dicit. Quia bonitate principum et honore qui in eos collatus est abusi sunt in superbia. et non solum subiectos regibus intant opprimere. sed data sibi gloriam non ferentes. in ipsos qui dederunt moluunt insidias. Nec contenti sunt gratias non agere beneficiis. et humanitatis in se uita uiolare. sed di quoque cuncta cernentis arbitrantur se fugere posse sententiam. et intantum uelantur pruperunt. ut eos qui credita sibi officia diligenter obseruant. et ita cuncta agunt ut omnium laude sint digni. mendaciorum cuniculis conent subuere. dum aures principum simplices et ex sua natura alios estimantes. callida fraude decipiunt. Que res et ex ueteribus probatur hystorijs et ex his que geruntur cotidie. quomodo malis quorundam suggestionibus regum studia deprauent. Vnde prouidendum est paci omnium prouinciarum. nec putare debetis si diuersa uibeamur ex animi nostri uenire leuitate. sed pro qualitate et necessitate temporum. ut rei publice possit ualere. ferre sententiam. Cuius manifestum quod dicimus

intelligatur. amas filius amadathi ex animo et gente macedo alienusque a persarum sanguine et pietate nostram sua crudelitate commaculans. peregrinus a nobis susceptus est et tanta in se expertus humanitatem ut pater noster uocaretur. et adoraretur ab omnibus. post regem secundum qui in tantum arrogantie timore sublatus est ut regno nos prouare uideretur et spiritu. Nam mardocheum cuius fide et beneficijs uiuimus. et consortem regni nostri hester. cum omni gente sua nouis quibusdam atque inauditis machinis expectat ut in morte. hoc cogitans ut illis interfecisset insidiaret nostre solitudinem. et regnum persarum transferret in macedones. Hos autem a pessimorum mortalium iudeos neci destinatos. in nulla penitus culpa repperimus. sed contrario iustis utentes legibus. et filios altissimi et maxime semper uiuentis dei. cuius beneficio et patribus nostris et nobis regnum est traditum. et usque hodie custoditur. Vnde eas litteras quas sub nomine nostro ille duxerat sciatas esse irritas. pro quo scelere ante portas huius urbis id est iudis. et ipse qui machinatus est et omnis cognatio eius pendet in patibulis. non nobis sed deo credente quod meruit. Hoc autem edictum quod nunc mittimus in cunctis urbibus proponatur. ut liceat iudeis uti legibus suis. Quibus debetis esse aduinculo. ut eos qui se ad necem eorum parauerant possint interficere. tertia decima die mensis qui uocatur adar. hanc enim diem omnipotens deus meroris et luctus uertit in gaudium. Vnde et uos inter ceteros festos dies hanc habetote diem. et celebrate eam cum omni leticia. ut et in posterum cognoscat omnis qui fide litteris persarum obediunt dignam pro fide reaperit mercedem. qui autem insidiant regno eorum perire pro scelere. Omnis autem prouincia et

cuitas que noluerit sollempnitatis huius
 esse particeps. gladio & igne pereat. & sic de-
 leatur. ut non solum hominibus sed etiam bestiis in-
 uia sit in scripturam. per exemplo contemptus
 & inobedientie.

**Explicit lib. hebreus. Incipit
 prologus beati ihero-
 nymi in Ezdras**

TR V M

difficulus sit face-
 re quod poscitis an-
 negare. nec dum sta-
 tum. Nam neque uobis
 aliquid imperantibus abnuere sententia
 est. & magnitudo oneris imposita ita cer-
 uicem premit. ut ante sub fasce ridicendum
 sit quam leuandum. Accedunt ad hoc inuido-
 rum studia. qui omne quod scribimus re-
 phendendum putant. & interdum contra
 se conscientia repugnantem publice lace-
 rantque occulte legunt. in tantum ut cla-
 mare compellat & dicere. Domine libera ani-
 mam meam a labiis iniquis. & a lingua
 dolosa. Tertium autem est quod semper scribitis atque
 rescribitis. ut eorum librum uobis de hebreo trans-
 feram. quasi non habeatis greca & latina
 uolumina. aut quicquid illud est quod a nobis
 uertitur non statim ab omnibus conspuendum
 sit. Frustra autem ut ait quidam nati. neque
 aliud fatigando nisi odium querere. exire
 me demeritis est. Itaque obsecro uos in do-
 mon & rogatione carissimi. ut priuata
 lectione contenti. librum non effertis in pub-
 licum. nec fastidiosius ingeratis cibos. ui-
 tiosque eorum supercilium. qui iudicare tantum
 de alijs. & ipsi facere nichil nouerunt. Siqui
 autem fratrum sunt quibus nostra non displicent.
 his tribuatis exemplar. ammonentes
 ut hebraea nomina quorum grandis in hoc
 uolumine copia est. distincte & per interual-
 la transcribant. Nichil enim poterit

emendasse librum. nisi emendatio librari-
 orum diligentia conseruetur. Nec quicquam
 moueat quod unus a nobis editus liber
 est. nec apocryforum tertij & quarta libri so-
 nis delectet. quia & apud hebreos eorum
 neemyeque sermones in unum uolumen
 coartantur. & que non habent apud illos.
 nec de uiginti quatuor senibus sunt. perul-
 abicienda. Siquis autem septuaginta uobis
 opposuerit interpretes. quorum exemplaria
 uarietas ipsa lacerata & euersa demon-
 strat. nec potest utique uerum asseri quod di-
 uersum est. mittite cum ad euangelia in
 quibus multa ponuntur de ueteri testam-
 to. que apud septuaginta interpretes non
 habent. uelut illud quoniam nazareus uocabi-
 tur. & ex egipto uocaui filium meum. & uidebit
 in quem compunxerunt. multaque alia que
 laciori operi reseruantur. & querit ab eo ubi
 scripta sunt. Cuiusque proferre non potuerit. uos
 legite de his exemplaribus que nupera nobis
 edita. maledicorum cotidie linguis confodi-
 untur. Sed ut ad compendium ueniam. cer-
 te quod illacutus sum equissimum est. Edidi
 aliquid quod non habet in greco. uel aliter habet
 quam a me uersum est. quid interpreti lani-
 ant. Interrogent hebreos. & ipsis auctori-
 bus translationi mee uel arrogent uel
 derogent fidem. Porro aliud est si clausis quod
 dicit oculis in uolunt maledicere. & non inu-
 tantur grecorum studium & beniuolentiam. qui
 post septuaginta translatores iam christi euan-
 gelio choruscante. uideos & ebionitas legis
 ueteris interpretes. aquilam uidelicet & sym-
 machum & theodotionem curiose legunt.
 & per originis labore. ^{exaplois} ΕΞ Α Π Α Ο Υ Ε. ecclesijs
 dedicarunt. Quanto magis latini grati
 esse deberent. quod exultantem cernerent gre-
 ciam a se aliquid mutuari. Primum enim
 magnorum sumptuum est & infinitum difficul-